

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра педагогіки та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ»

для студентів

освітнього рівня	другого (магістерського)
галузі знань	01 Освіта / Педагогіка
спеціальності	011 Освітні, педагогічні науки
освітньої програми	011.00.02 Педагогіка середньої освіти

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код: 02120554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма: 14.12/21
Жильцов
(підпис): (прізвище, ім'я, по-батькові)
«   »   2021

Київ – 2021

Розробник:

Музика Олена Оксентівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Музика Олена Оксентівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від "01" вересня 2021 року № 11

Завідувач кафедри педагогіки та психології

Ганна ІВАНЮК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 011.00.02 Педагогіка середньої освіти

"__" _____ 2021 року

Гарант освітньо-професійної програми

Ірина АНДРОЩУК

Робочу програму перевірено

"__" _____ 2021 року

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

Марина МАШОВЕЦЬ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « » ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формою навчання	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Психологія		
Вид дисципліни		обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання		українська
Загальний обсяг кредитів / годин		4 / 120
Курс		1
Семестр		1,2
Кількість змістових модулів із розподілом:		2
Обсяг кредитів		4
Обсяг годин, в тому числі:		120
Аудиторні		16
Модульний контроль		-
Семестровий контроль		
Самостійна робота		104
Форма семестрового контролю		екзамен – 1,2 сем.
Змістовий модуль «Вікова психологія»		
Семестр		1
Обсяг кредитів		2
Обсяг годин, в тому числі:		60
Аудиторні		8
Модульний контроль		-
Семестровий контроль		-
Самостійна робота		52
Форма семестрового контролю		екзамен
Змістовий модуль «Педагогічна психологія»		
Семестр		2
Обсяг кредитів		2
Обсяг годин, в тому числі:		60
Аудиторні		8
Модульний контроль		-
Семестровий контроль		
Самостійна робота		52
Форма семестрового контролю		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів із методологічними основами вивчення психічної діяльності особистості у процесі становлення, науковими дослідженнями й здобутками у сфері закономірностей розвитку психіки та її вікової динаміки, взаємозв'язку навчання, виховання та розвитку, формування професійно орієнтованих знань, умінь, навичок та психологічної готовності до їх застосування у практичних ситуаціях.

Завдання навчальної дисципліни:

- розвиток понятійного мислення з метою формування ядра психологічних знань, яке має стати основою розвитку професійних умінь магістрів освітніх, педагогічних наук;
- реалізація системного підходу до висвітлення проблем розвитку особистості у діяльності та спілкуванні, що сприятиме узагальненню психологічної інформації з різних джерел та розвитку критичного мислення, формулюванню логічних висновків, усвідомленню особливостей освоювання та збереження соціокультурного досвіду в індивідуальній свідомості учнів;
- формування знань про психологічні механізми та закономірності навчальних і виховних впливів на особистісний розвиток учнів, про зв'язок між рівнем інтелектуального й особистісного розвитку та формами й методами навчальних і виховних впливів;
- розвиток інтегральної (здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького й інноваційного характеру в сфері освітніх, педагогічних наук) та загальних (здатність застосовувати психологічні знання у практичних ситуаціях, проводити психологічні дослідження, приймати ефективні рішення у професійній діяльності, мотивувати людей до досягнення спільної мети) і спеціальних (здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості здобувачів освіти у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти) компетентностей, необхідних для успішної педагогічної взаємодії та професійного росту.

3. Результати навчання за дисципліною

- формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію;
- організовувати освітній процес на основі особистісно зорієнтованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти;
- здатність встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт з різними учасниками освітнього процесу, індивідуально зорієнтовану взаємодію відповідно до вимог, прописаних у професійному стандарті вчителя закладу загальної середньої освіти;
- здатність самовдосконалюватися, здійснюючи моніторинг власної педагогічної діяльності, здатність до професійної та особистісної рефлексії.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна						Сам. робота
	Усього	Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	МК	
Змістовий модуль 1. Вікова психологія							
Тема 1. Закономірності та динаміка психічного розвитку і формування особистості в онтогенезі	14	2					12
Тема 2. Психічний розвиток у дошкільному дитинстві	14	2					12
Тема 3. Психологія дітей молодшого шкільного віку	16		2				14
Тема 4. Психологія дорослішання та дорослості	16		2				14
Разом	60	4	4				52
Змістовий модуль 2. Педагогічна психологія							
Тема 5. Психологія навчання та учіння	16	2	2				14
Тема 6. Психологія виховання	14						
Тема 7. Психологічний аналіз педагогічної діяльності	14	2					12
Тема 8. Психологічні засади професійного розвитку вчителя	16		2				14
Разом	60	4	4				52
Усього	120	8	8				104

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль І. ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Закономірності та динаміка психічного розвитку та формування особистості в онтогенезі

Поняття про психічний розвиток. Розвиток індивіда та формування особистості. Рушійні сили психічного розвитку. Фактори психічного розвитку. Роль біологічних та соціальних факторів у психічному розвитку особистості.

Загальні закономірності психічного розвитку (нерівномірність, інтеграція і диференціація психіки, пластичність). Поняття про сензитивні та латентні періоди, про затримки та відставання психічного розвитку, про компенсацію. Діалектичний взаємозв'язок навчання та розвитку. Культурно-історична теорія розвитку вищих психічних функцій Л.С. Виготського.

Вікова періодизація розвитку особистості та її психологічні критерії. Підходи до вікової періодизації психічного розвитку (за: Г.С. Костюком, Д.І. Фельдштейном, Е. Еріксоном). Вікова періодизація Л.С. Виготського, Д.Б. Ельконіна. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психічні новоутворення. Кризові явища у психічному розвитку.

Основні поняття теми: психічний розвиток, суперечності, детермінація, дискретність, нерівномірність розвитку, пластичність, диференціація, інтеграція, сензитивний період, латентний період, компенсація, соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психічні новоутворення, рівень актуального розвитку, зона ближчого розвитку, криза психічного розвитку.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3]

Додаткові [1, 5, 6, 7]

Лекція 1. Закономірності психічного розвитку в онтогенезі

Тема 2. Психічний розвиток у дошкільному дитинстві

Психологія пренатального розвитку. Вік немовляти. Характеристика фази новонародженості. Рефлекси та їх значення в житті людини. Взаємозв'язок фізичного та психічного розвитку немовляти. Розвиток емоційної сфери у немовлят. Комплекс пожвавлення. Безпосереднє емоційне спілкування як провідна діяльність немовляти. Характеристика психічних новоутворень періоду немовляти.

Психічний розвиток у ранньому дитинстві. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Предметно-маніпуляційна діяльність та її значення для психічного розвитку дитини. Новоутворення в ранньому дитинстві. Розвиток мовлення. Розумовий розвиток дитини у ранньому віці. Передумови формування особистості у ранньому дитинстві. Криза 2-3-х років.

Особливості фізичного та психічного розвитку дошкільників. Гра як провідна діяльність в дошкільному дитинстві. Сюжетно-рольова гра як особлива форма взаємодії дитини зі світом дорослих. Роль гри в психічному розвитку.

Характеристика новоутворень у дошкільному дитинстві (супідрядність мотивів, децентрація мислення, потреба у значимій та соціально оцінюваній діяльності, потреба у соціальній відповідності, первинні етичні інстанції і моральні почуття). Значення дошкільного віку у формуванні особистості дитини.

Основні поняття теми: безпосереднє емоційне спілкування, комплекс пожвавлення, дитяча шпитальність, предметно-маніпуляційна діяльність, наслідування, негативізм, криза 3-х років, сюжетно-рольова гра, феномен центрації, децентрація мислення, супідрядність мотивів, внутрішні етичні інстанції.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3]

Додаткові [1-8]

Тема 3. Психологія дітей молодшого шкільного віку

Особливості соціальної ситуації розвитку у молодшому шкільному віці. Психологічна готовність дитини до школи (соціально-психологічна, інтелектуальна, мотиваційно-вольова готовність). Психічна перебудова пов'язана зі вступом дитини до школи, роль учителя в цьому процесі.

Особливості психічного розвитку дітей 6-10 років за періодизацією Е. Еріксона, Д.І. Фельдштейна, Д.Б. Ельконіна. Учиннева діяльність як провідна у молодшому шкільному віці, її особливості. Психологічні засади інклюзивного навчання в початковій школі. Розвиток пізнавальних процесів учнів початкових класів: відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява.

Формування особистості у молодшому шкільному віці. Психологія потреб і мотивів. Розвиток самосвідомості та самооцінки. Динаміка ставлення до навчання, шляхи і засоби формування у дітей молодшого шкільного віку інтересу до навчання. Психологія оцінки та оцінювання.

Особливості розвитку емоційно-вольової сфери та специфіка емоційно-вольової регуляції поведінки у дітей молодшого шкільного віку. Розвиток уміння конструктивно керувати емоціями. Формування характеру.

Взаємостосунки молодших школярів з дорослими і ровесниками, особливості їх розгортання. Психологія партнерства. Розвиток здатності учнів співпрацювати в команді. Найважливіші психічні новоутворення і їх значення для розвитку особистості дітей молодшого шкільного віку.

Основні поняття теми: учіння, теоретичне ставлення до знань, писемне мовлення, довільність психічних процесів, внутрішній план дій, критичне мислення, рефлексія, пізнавальний інтерес, довільність психічних процесів, словесно-логічне мислення, самосвідомість, самооцінка.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3]

Додаткові [1, 2, 3, 5, 6, 7, 9]

Лекція 2. Вікова динаміка розвитку особистості.

Семінарське заняття 1. Психологія дитини дошкільного і молодшого шкільного віку.

Тема 4. Психологія дорослішання та дорослості

Підлітковий вік як перехідний від дитинства до дорослості. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітків, її відображення в психологічних особливостях цього віку. Характеристика основних теорій розвитку підлітків.

Формування особистості в підлітковому віці. Розвиток самосвідомості підлітків. Основні суперечності підліткового віку. Проблема кризи розвитку. Почуття дорослості як центральне психічне новоутворення підліткового віку. Критичне ставлення до дорослих. Спілкування з ровесниками у процесі суспільно-корисної діяльності як провідна діяльність у підлітковому віці. Ставлення до учіннєвої діяльності. Трудова діяльність, її значення для формування особистості підлітків.

Формування особистості у юнацькому віці. Особливості самосвідомості та самооцінки юнаків та дівчат. Дружба і любов у юнацькому віці. Розвиток емоційно-вольової сфери.

Особливості розвитку пізнавальних процесів та мотивів учіння в юнацькому віці. Характеристика провідної діяльності у юнацькому віці. Психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів та здібностей юнаків та дівчат. Професійне самовизначення і процеси професіоналізації.

Рання дорослість. Зрілий дорослий вік. Психосоціальний розвиток у дорослому віці. Особистість, сім'я та робота: контекст розвитку дорослої людини. Етапи професійного становлення та розвиток особистості. Сенси і цінності. Психологічні основи особистісного росту. Робота та стиль життя. Кризові явища у психічному розвитку особистості. Причини виникнення та типологія життєвих криз. Сучасні дослідження життєвого шляху особистості.

Особистість і старіння. Психосоціальний розвиток у літньому віці. Особливості когнітивного розвитку людей літнього віку. Психологічні проблеми старості. Особистісні та соціальні проблеми літніх людей.

Основні поняття теми: почуття дорослості, гіпотетико-дедуктивне мислення, Я-концепція, інтимно-особистісне спілкування, ініціація, особистісне самовизначення, професійне самовизначення, професіоналізація, світогляд, сепарація, ейджизм, дорослість, життєві кризи, життєвий шлях, зрілість, літній вік, мудрість, особистісний ріст, сенс, старість, творча активність, цінності.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3]

Додаткові [7, 8, 9]

Семінарське заняття 2. Формування особистості в підлітковому і юнацькому віці.

Змістовий модуль 2.

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 5. Психологія навчання та учіння

Психологія навчальної діяльності: сутність, структура, особливості. Вчитель і учень як повноправні учасники навчального процесу: суб'єкт-об'єктні та суб'єкт-суб'єктні відношення. Врахування вікових та індивідуально-типологічних особливостей учнів у процесі навчання. Психологічні засади інклюзивного навчання. «Пласти» розвитку (за А.К. Марковою) та їх врахування у навчальному процесі (навченість-научуваність, розвинутість-розвивальність і вихованість-виховуваність). Психологічний аналіз типів навчання. Психологічні засади розвивального навчання. Система розвивального навчання Ельконіна-Давидова. Психологія оцінювання навчальних досягнень учнів. Навчання і розвиток.

Учіння як самостійна пізнавальна діяльність учня. Мотивація учіння. Розвиток внутрішньої мотивації. Психологічні особливості засвоєння знань та формування умінь і навичок. Засвоєння знань і проблема розуміння. Психологія оволодіння уміннями та навичками та їх застосування. Теорія поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін, Н.Ф. Талізін).

Основні поняття теми: навчання, учіння, рівень актуального розвитку, зона ближчого розвитку, сензитивність, інтеріоризація, екстеріоризація, розумові дії, мотивація, зовнішня мотивація, внутрішня мотивація, критичне мислення, самостійність, оцінка, оцінювання, формувальне оцінювання.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3, 4]

Додаткові [1, 2, 3, 6, 7, 8]

Тема 6. Психологія виховання

Виховання як цілеспрямований процес формування особистості. Психологічні механізми формування особистості. Вплив діяльності на формування особистості. Взаємозв'язок навчання, виховання і розвитку. Психологічний аналіз базових моделей виховання (директивна, прихованого впливу, сприяння). Психологічні критерії та показники вихованості учнів. Концепція морального розвитку Л. Кольберга. Рівні та стадії морального розвитку за Л. Кольбергом. Вікові аспекти виховання.

Психологічні механізми та закономірності виховних впливів. Психологічне обґрунтування виховних впливів. Самовиховання як вища форма самоуправління у вихованні. Психологічний аналіз методів і прийомів виховання та самовиховання.

Основні поняття теми: *виховання, вихованість, наслідування, ідентифікація, рефлексія, референтність.*

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3, 4]

Додаткові [1, 2, 6, 7, 8]

Лекція 3. Психологія навчання та виховання.

Семінарське заняття 3. Навчально-виховний процес і розвиток особистості.

Тема 7. Психологічний аналіз педагогічної діяльності

Психологічні особливості педагогічної діяльності: цілі та завдання, структура. Психологія педагогічної діяльності вчителя початкових класів. Мотивація педагогічної діяльності. Поняття про продуктивність педагогічної діяльності (Н.В. Кузьміна). Рефлексія продукту і результату педагогічної діяльності.

Спілкування у структурі педагогічної діяльності. Соціально-психологічні аспекти педагогічного спілкування: комунікація, інтеракція, перцепція. Механізми міжособистісного сприймання в системі «вчитель-учні». Вплив характеру педагогічної взаємодії на психічний розвиток учнів.

Основні поняття теми: *педагогічна діяльність, педагогічна взаємодія, комунікація, інтеракція, перцепція, педагогічні здібності, авторитет.*

Рекомендовані джерела

Основні [1, 4]

Додаткові [2, 6, 7, 8]

Тема 8. Психологічні засади професійного розвитку вчителя

Становлення професійної самосвідомості вчителя: педагогічна спрямованість, образ Я, самооцінка, рівень домагань. Педагогічні здібності та їх розвиток у навчально-професійній діяльності. Рівні сформованості педагогічних здібностей. Педагогічний такт та педагогічна спостережливість.

Педагогічна практика та формування стилю педагогічної взаємодії. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Вплив характеру педагогічної взаємодії на психічний розвиток учнів. Критерії професіоналізму вчителя.

Основні поняття теми: професійна самосвідомість, педагогічна спрямованість, педагогічний такт, стиль педагогічної взаємодії, професіоналізація.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 3, 4]

Додаткові [4, 5, 6, 7, 8]

Лекція 4. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя.

Семінарське заняття 4. Психологічні аспекти формування професіоналізму вчителя.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

для заочної форми навчання

Види діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1 1 семестр		Модуль 2 2 семестр	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	25	-	-	-	-
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-
Разом		10	44	10	44
Максимальна кількість балів за 1 семестр - 44					
Максимальна кількість балів за 2 семестр - 44					
Розрахунок коефіцієнта (для іспиту в 1 та 2 семестрах) - $44 \text{ б.} : 60 \text{ б.} = 0,733$ РК = 0,733					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Завдання	Кількість годин	Кількість балів
1 семестр			
1	Зробіть порівняльний аналіз теорій психічного розвитку (дві теорії – на вибір)	12	5
2	Проаналізуйте комунікативно-поведінкові стратегії педагогічної взаємодії зі школярами (віковий період – на вибір)	12	5
3	Проаналізуйте особливості особистісного розвитку (віковий період – на вибір)	14	5
4	Підготуйте есе з теми «Вікові кризи: небезпеки і відкриті можливості»	14	5
	Разом	52	20
2 семестр			
5	Підготуйте есе з теми «Зовнішня та внутрішня мотивація навчальної діяльності»	14	5
6	Проаналізуйте рівні та стадії морального розвитку за Л. Кольбергом. Опишіть психологічні критерії та показники вихованості учнів	12	5
7	Проаналізуйте психологічні особливості референтності та авторитетності вчителя	12	5
8	Розробіть програму саморозвитку навчально-професійних умінь та професійно важливих якостей. Зазначте план заходів для саморозвитку, терміни виконання, критерії самоконтролю	14	5
	Разом	52	20

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль відсутній.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У 1 та 2 семестрах формою семестрового контролю є іспит. Форма проведення – письмова (комп'ютерне тестування в системі Moodle). Тестові завдання мають три рівні складності. За правильну відповідь на запитання тесту I рівня складності студент отримує 1 бал, II рівня складності – 2 бали, III рівня складності – 3 бали. За неправильну відповідь – 0 балів. Оцінка автоматично генерується системою Moodle та виводиться на екран відразу по завершенню роботи. Максимальна оцінка за підсумками тестування – 40 балів. Набрані кожним(ою) студентом(кою) бали до іспиту оцінюються за 60-бальною шкалою. Розрахунковий коефіцієнт подано в таблиці 6.1.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1 семестр

- Дайте визначення понять «психічний розвиток», «філогенез», «онтогенез».
- Охарактеризуйте рушійні сили психічного розвитку.
- Яка роль соціальних факторів у психічному розвитку особистості?
- Зробіть психологічний аналіз закономірностей психічного розвитку.
- У чому сутність сензитивних та латентних періодів розвитку?
- У чому суть діалектичного взаємозв'язку навчання та розвитку?
- Охарактеризуйте особливості фази новонародженості. Яке значення безумовних та умовних рефлексів в житті людини?
- Який вплив спілкування з дорослими на розвиток емоційної сфери, пізнавальних процесів і моторики дитини у віці немовляти?
- Яке значення має прямоходіння для психічного розвитку дитини раннього віку?
- Проаналізуйте особливості психічного розвитку дітей 1-3 років за періодизацією Д.Б. Ельконіна.
- Опишіть соціальну ситуацію розвитку в ранньому дитинстві.
- Як відбувається розвиток мовлення і мислення у ранньому віці в предметно-маніпуляційній діяльності?

- Охарактеризуйте особливості розвитку самосвідомості дітей раннього віку. У чому сутність кризи 2(3)-х років?
- Проаналізуйте особливості психічного розвитку дітей 3-6 (7) років за періодизацією Д.Б. Ельконіна.
- Охарактеризуйте психічні новоутворення у дітей в дошкільному дитинстві (супідрядність мотивів, децентрація мислення, потреба у значимій та соціально оцінюваній діяльності, потреба у соціальній відповідності, первинні етичні інстанції, моральні почуття).
- Охарактеризуйте особливості розвитку особистості дитини дошкільного віку.
- Чому сюжетно-рольова гра є провідною діяльністю дошкільника?
- Які особливості розвитку пізнавальної сфери дошкільників?
- Порівняйте особливості розвитку пізнавальної сфери дітей раннього віку та дошкільників.
- За якими показниками можна визначити ступінь готовності дитини до школи?
- Проаналізуйте особливості психічного розвитку дітей 6–10 років за періодизацією Е. Еріксона, Д.І. Фельдштейна, Д.Б. Ельконіна.
- Чим особливий початковий період шкільного життя дитини?
- Охарактеризуйте розвиток пізнавальних процесів учнів початкової школи.
- Порівняйте особливості розвитку пізнавальної сфери дошкільників та дітей молодшого шкільного віку.
- Як відбувається процес формування особистості у молодшому шкільному віці?
- Охарактеризуйте особливості розвитку самосвідомості і самооцінки дітей з інвалідністю.
- Які особливості розвитку емоційно-вольової сфери молодших школярів?
- Охарактеризуйте взаємостосунки молодших школярів та особливості їх розвитку.
- Проаналізуйте психологічні фактори, що сприяють розвитку здатності молодших школярів співпрацювати в команді.
- Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку у підлітковому та юнацькому віці.
- У чому виявляються особливості взаємовідносин і спілкування підлітків з

однолітками та дорослими?

- Опишіть процес формування особистості підлітків.
- Які особливості формування особистості у юнацькому віці?
- Охарактеризуйте основні психічні новоутворення підліткового та юнацького віку.
- Які особливості розвитку емоційно-вольової сфери підлітків та юнаків?
- Як формуються життєві плани і професійне самовизначення юнаків та дівчат? Підтвердьте зроблені висновки прикладами з власного життя.
- Охарактеризуйте психосоціальний розвиток у дорослому та літньому віці.

2 семестр

- Охарактеризуйте психологічні особливості навчальної діяльності.
- Яке співвідношення понять «навчання», «научіння», «учіння»?
- Врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання.
- Охарактеризуйте рівні психічного розвитку та необхідність їх урахування в процесі навчання.
- Чи є серед чинників, які впливають на ефективність навчання, об'єктивні і суб'єктивні?
- Охарактеризуйте психологічні погляди на природу учіння та його структуру.
- У чому сутність теорії поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін, Н.Ф. Талізін)?
- Охарактеризуйте особливості розвитку мотивації учіння.
- Охарактеризуйте основні чинники внутрішньої мотивації учіння?
- Як відбувається розвиток самостійності в учінні? Яка роль учителя у цьому процесі?
- Чи може бути ефективним заохочування за умови порівняння минулих і нинішніх досягнень учня?
- У чому полягає психологічна сутність виховної роботи та її ефективності?
- Охарактеризуйте психологічні механізми виховання.
- Охарактеризуйте психологічну сутність формувального оцінювання.

- Опишіть психологічні критерії та показники вихованості учнів.
- У чому сутність взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку?
- Охарактеризуйте психологічну сутність педагогічної діяльності, її структуру, особливості та функції.
- Педагогічна спрямованість як основа формування професіоналізму вчителя.
- Охарактеризуйте особливості мотивації педагогічної діяльності.
- Охарактеризуйте соціально-психологічні аспекти педагогічного спілкування: комунікація, інтеракція, перцепція.
- Які бар'єри можуть стати на заваді ефективності педагогічного спілкування?
- Охарактеризуйте продуктивність педагогічної діяльності.
- Дайте характеристику стилів педагогічної діяльності.
- Опишіть особливості впливу характеру педагогічної взаємодії на психічний розвиток учнів.
- Охарактеризуйте особливості розвитку здібностей у навчально-професійній діяльності.
- Опишіть професійно значущі якості та здібності вчителя, особливості їх розвитку.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 – 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 – 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 – 68
Незадовільно	0 – 59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом 120 год.:

лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 104 год.,
семестровий контроль – іспит 1, 2 семестр.

Семестр	1 семестр			
Модулі	ЗМ 1			
Назва модуля	Вікова психологія			
К-сть балів за модуль	44 бали			
Лекції (відвідування – 2 бали)	Закономірності психічного розвитку в онтогенезі 1 б.		Вікова динаміка розвитку особистості 1 б.	
Семінарські заняття (відвідування, робота під час заняття – 22 бали)	Психологія дитини дошкільного і молодшого шкільного віку 11 б.		Формування особистості в підлітковому і юнацькому віці 11 б.	
Самостійна робота (5*4=20 балів)	Закономірності та динаміка психічного розвитку в онтогенезі 5 б.	Психічний розвиток у дошкільному дитинстві 5 б.	Психологія дітей молодшого шкільного віку 5 б.	Психологія дорослішання та дорослості 5 б.
Види поточного контролю	іспит			
Сума балів	Максимальна кількість балів – 44 бали			
РК	РК – 0, 733			

Семестр	2 семестр			
Модулі	ЗМ 2			
Назва модуля	Педагогічна психологія			
К-сть балів за модуль	44 бали			
Лекції (відвідування – 2 бали)	Психологія навчання та виховання 1 б.		Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя 1 б.	
Семінарські заняття (відвідування, робота під час заняття – 22 бали)	Навчально-виховний процес і розвиток особистості 11 б.		Психологічні аспекти формування професіоналізму вчителя 11 б.	
Самостійна робота (5*4=20 балів)	Психологія навчання та учіння 5 б.	Психологія виховання 5 б.	Психологічний аналіз педагогічної діяльності 5 б.	Психологічні засади професійного розвитку вчителя 5 б.
Види поточного контролю	іспит			
Сума балів	Максимальна кількість балів – 44 бали			
РК	РК – 0,733			

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібн. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ: Каравела, 2008. 399 с.
2. Подоляк Л. Г. Основи вікової психології. Київ: Главник, 2006. 112 с.
3. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 346 с.
4. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

Додаткові

1. Бех, І. Д. Зростаюча особистість у перетворювальному просторі виховних настанов. *Управління освітою*, 2018. № 10. С. 6-17.
2. Горбунова В. В. Виховання без травмування або Навіщо дітям дорослі? Харків: Вид-во КСД, 2016. 320 с.
3. Климчук В. О., Горбунова В. В. Внутрішня мотивація учбової діяльності молоді: теорія, методика, програма розвитку. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 110 с.
4. Музика О. О. Про непусті дитячі пустощі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 2017. №2. С.30-33.
URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/19266/1/Muzyka_O_O_NDP_KPP_2017_PL.pdf
5. Музика О. О. Ціннісно-мотиваційні аспекти педагогічної взаємодії викладача і студентів. *Освітологічний дискурс*, 2017. № 3-4 (18-19). С. 163-172.
URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/473/381>
6. Музика О. О., Лаптінова Д. Г. Формування ключових компетенцій у дітей дошкільного віку засобами усної народної творчості *Освітологічний дискурс*, 2015. № 2 (10). С. 182-192.
URL: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/240/221>
7. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 419 с.
8. Електронний репозиторій КУБГ. URL: <http://elib.kubg.edu.ua>
9. Інституційний репозиторій КУБГ. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/>